

De omgekeerde wereld

Gepubliceerd op 23 april 2019

We leven in een bijzondere tijd. Een tijd waarin onze kinderen zich gedragen als volwassenen en wij volwassenen ons gedragen als kleine verwende kinderen. Onze kinderen voelen zich verantwoordelijk voor wat er gaande is en ons nog allemaal te wachten staat. Met spandoeken en protestborden lopen ze elke vrijdag door de straten van onze steden. Niet alleen in Europa, maar overal elders in de wereld tot in de verste uithoeken aan toe. Ze vragen ons mee te doen. Ook in actie te komen. Onze leiders te bewegen nu eindelijk de noodzakelijke stappen te zetten. Ook vragen zij onze manier van leven aan te passen. En zo de opwarming van de aarde, de stijging van de zeespiegel, het uitsterven van de soortenrijkdom en daarmee de toekomst van de mensheid een halt toe te roepen.

En wij, hun ouders en grootouders, degenen die zeggen dat we het beste met onze kinderen en kleinkinderen voorhebben, ontkennen wat er gaande is, of willen onze manier van leven nog even niet opgeven, dralen nog wat, weten niet zo goed wat we moeten doen, wachten liever op anderen. Zoals onze overheden. Maar die schijnen het ook niet te weten. Missen de visie, de daadkracht en het leiderschap dat nu van hen verlangd wordt. Lijken zich vooral druk te maken over stemmenverlies aan populistische partijen. En degenen die de afgelopen jaren de echte macht naar zich toe hebben getrokken, zij die boven de nationale wetten staan, de multinationals, weigeren het roer om te gooien. Hun werkwijze aan te passen. Hun profijtelijke verdienmodel op te geven. En ondertussen tikt de klok door.

Alsof we iets te kiezen hebben. Alsof we, dat wat ons nu overkomt, kunnen controleren.

Het protest van de kinderen is effectief. Inspireert steeds meer mensen om op te staan en hun stem te laten horen. Allereerst de wetenschappers uit wiens naam zij spreken, maar ook steeds meer ouders en grootouders zijn de straat opgegaan. Ook komen er nu veel nieuwe groepen op de been die minder geduld lijken te hebben. En het is bijzonder om te zien hoe divers deze laatste groepen zijn, hoe breed gedragen de wereldwijde protesten inmiddels zijn. Juristen, acteurs, kunstenaars, hoogbejaarden, allemaal mensen die nog nooit hebben geprotesteerd, laten nu hun stem horen. De geest is uit de fles. Zoveel is zeker. En gaat er niet meer in.

Wat ons nu overkomt is groter dan oorlog. Zelfs groter dan een wereldoorlog.

In bijna alle discussies die over de klimaatverandering gevoerd worden, wordt geld als het belangrijkste argument gebruikt om nog maar even niets te doen. Te wachten. Omdat we nog niet goed kunnen overzien wat deze transactie ons zal gaan kosten. Hoe we dat allemaal moeten gaan betalen. Alsof we iets te kiezen hebben. Alsof we, dat wat ons nu overkomt, kunnen controleren. In bijna alle discussies die over de klimaatverandering gevoerd worden, wordt geld als het belangrijkste argument gebruikt om nog maar even niets te doen. Te wachten. Omdat we nog niet goed kunnen overzien wat deze transitie ons zal gaan kosten. Hoe we dat allemaal moeten gaan betalen. Alsof we iets te kiezen hebben. Alsof we, dat wat ons nu overkomt, kunnen controleren. Gek genoeg wordt deze discussie nooit gevoerd als er ergens een oorlog uitbreekt. Dan schakelen deze landen moeiteloos over op een oorlogseconomie. Terwijl wat ons nu gebeurt, groter is dan oorlog. Zelfs groter dan een wereldoorlog. De verwoestingen, de slachtoffers, de vluchtelingen zullen enorm zijn, als we niet snel ingrijpen. Ons voorstellingsvermogen te boven gaan. De prijs die we dan voor onze inertie zullen moeten betalen zal gigantisch zijn. Vele malen hoger, dan wanneer we nu snel stappen zetten.

Maar wellicht zijn het uiteindelijk niet de kosten van deze transitie die ons doen twifelen. Want daar staan natuurlijk - zeker op termijn - forse inkomsten tegenover. Onze economie zal een enorme impuls krijgen, een boost aan nieuwe ideeën. Nee, wat ons nu verlamd lijkt meer op een existentiële angst. De angst voor het onbekende, op wat ons te wachten staat, op het loslaten van de controle. Ook realiseren we ons dat veel van onze kennis, kunde en ervaring straks niet zo relevant meer zal zijn. Omdat we de zaken fundamenteel anders moeten aan gaan pakken. Onze manier van leven, werken, eten, consumeren, reizen, zakendoen en geld verdienen. Onze economie, ons onderwijs, de manier waarop we produceren, energie opwekken, ons financiële stelsel. Alles moet anders. Diametraal anders. En waar beginnen we? Wie gaat ons voor? Wie zet de eerste stappen?

De financiële wereld is de afgelopen decennia steeds meer in zichzelf gekeerd. Een wereld van briljante mensen geworden die steeds weer nieuwe manieren vonden om nog meer geld te maken. Geld werd voor de branche langzaam maar zeker een doel op zich, en zonder dat men het in de gaten had, ingeruild voor vertrouwen. Daar kwam de sector hardhandig achter na de kredietcrisis. Want zonder vertrouwen en zonder maatschappelijk draagvlak is het moeilijk zakendoen. Hoe win je dit vertrouwen terug? Hoe wordt deze sector weer dienstbaar aan de maatschappij? Hoe wordt geld weer een middel en geen doel op zich?

Het effect van deze aanpak zal gigantisch zijn.

Het antwoord is - zoals altijd op complexe vragen - simpel: door de kennis en kunde van deze branche in te zetten voor dat wat er nu gaande is. Door het voortouw te pakken. Het goede voorbeeld te geven. Te desinvesteren in de fossiele industrie en het krediet op te zeggen van multinationals die weigeren stappen te zetten. Door het oprichten van fondsen voor betekenisvolle initiatieven. Door volop te investeren in bedrijven die werken aan nieuwe verdienmodellen en productiemethoden, die sturen op maatschappelijke relevantie, sociale impact en herstel van ons ecosysteem. En die geld slechts als middel zien om deze waarden te vergaren. Oftewel die duurzaamheid nastreven in de letterlijke betekenis van het woord, die alles doen en laten wat in het belang is van onze volgende generaties.

Het effect van deze nieuwe aanpak zal gigantisch zijn. Niet alleen de directe impact zal enorm zijn, omdat betekenisvolle bedrijven eindelijk de steun krijgen die ze verdienen, kunnen uitbreiden, noodzakelijke investeringen kunnen doen om de juiste schaalgrootte en daarmee de juiste impact te krijgen. Maar ook voor de sector zelf omdat zij hun maatschappelijke rol weer kunnen oppakken, en daarmee het vertrouwen van het grote publiek kunnen terugwinnen. Maar bovenal door het signaal dat hiervan uitgaat. Want banken, verzekeringsmaatschappijen, accountantskantoren, pensioenfondsen en investeringsmaatschappijen staan tenslotte nog steeds bekend als degelijk en behoudend. Als een sector die niet graag risico's neemt en wel drie keer nadenkt voordat zij iets doet.

De tijdgeest is inmiddels op het punt beland dat er nog maar weinig nodig is om alles in beweging te krijgen

De tijdgeest is inmiddels op het punt beland dat er nog maar weinig nodig is om alles in beweging te krijgen. Als deze sector rigoureuus het roer omgooit, zal het een teken zijn waar iedereen, alle andere branches op hebben gewacht om serieus aan de slag te gaan. Het eindelijk ook over een andere boeg te gooien. De ommezwaai van de financiële sector zal precies het juiste gewicht in de schaal leggen. Niet alleen in Nederland, maar ook in de rest van de wereld. Want de tijdgeest is inmiddels op het punt beland dat er nog maar weinig nodig is om alles in beweging te krijgen. Om alle dominosteentjes een voor een te laten vallen.

De eerste tekenen zijn er al. **Black Rock**, werelds grootste investeerder eist inmiddels van alle bedrijven waarin zij belegd, dat zij duurzaam ondernemen. En vorige week stond er een belangwekkend artikel in de **Gardian** over de **NGFS**, het **Network for Greening the Financial System**, waarin twee derde van de grootste verzekeringsmaatschappijen en banken ter wereld zich verenigd hebben, en hun minder voorlijke branchegenoten oproepen nu ook stappen te zetten. En voor degenen die nog niet helemaal overtuigd zijn, nog twifelen of dit wel het juiste moment is om zo rigoureuus te veranderen: het is niet alleen moreel gezien en qua reputatie voor de branche de meest verstandige strategie, maar ook vanuit tactische overwegingen. Want de schades door stormen, overstromingen en branden zullen de komende tijd exponentieel toenemen en voor verzekeringsmaatschappijen uiteindelijk niet meer op te brengen zijn. De investeringen van beleggers en pensioenfondsen in bedrijven die louter gedreven worden door winstmaximalisatie, desnoods ten koste van alles en iedereen, zullen snel minder gaan renderen, want het grote publiek keert zich nu razendsnel af van deze ondernemingen. Uiteindelijk zullen deze hekken-sluiters zelfs aangeklaagd worden voor ecocide, zo is de verwachting.

We zijn in de omgekeerde wereld beland. Een wereld waarin ouderen zich gedragen als kinderen, kinderen zich verantwoordelijk voelen voor onze toekomst, en de behoudende financiële sector besluit het voortouw te pakken. De aanjagers van de verandering te worden.

Bert Rorije

Bert Rorije (www.bertrorije.com) is een van de initiatiefnemers van de Scale of Significance. Een beweging die een nieuw instrument ontwikkelt, dat de niet-financiële waarden van betekenisvolle bedrijven zichtbaar, meetbaar en vergelijkbaar maakt. Geld is daarbij niet meer dan een middel om deze waarden te vergaren.